

DNEVNA PRIPREMA ZA VJERONAUČNI SAT

I. OPĆI PODACI O VJERONAUČNOM SATU

Razred: 6.

Vjeroučiteljica: Stanka Lešić

Nastavna cjelina: IZBORNA TEMA

Nastavna tema: 4. ŽIVJETI U RITMU LITURGIJSKE GLAZBE – VRIJEME KROZ GODINU

Nastavna jedinica: Božićni ciklus

Tip sata: obrada

Ključni pojmovi: nazivi pojedinih blagdana ili liturgijskih vremena

Cilj: učenik će znati nabrojati važnije blagdane u božićnom ciklusu i samostalno posijati žito
Ishodi:

Obrazovni/kognitivni: - učenik će imenovati i protumačiti značenje pojedinih blagdana
- učenik će uočiti značenje pojedinih blagdana za život
suvremenih kršćana

Odgojni/afektivni: - učenik će razvijati osjećaje prema tradicionalnim i kulturnim vrijednostima svoga naroda

- učenik će uočiti i ispravno vrjednovati bogatstvo božićnih običaja

Djelatni/funkcionalni: - učenik će znati prepoznati važnost poznavanja vlastitih korijena (obiteljskih, vjerskih) te poznavanja i poštivanja drugih kultura

Metodički sustav: problemsko stvaralački

Oblici rada: frontalni, individualni

Aktivnosti učenika: razgovor o adventskim običajima u obiteljima, razgovor o pročitanoj tekstu, samostalni stvaralački rad

Nastavne metode: usmeno izražavanje, razgovor, čitanje i rad na tekstu, molitveno izražavanje

Nastavna sredstva: Sveto pismo, internetske stranice: www.zupavelikamlaka.hr; hr.wikipedia.org; www.nadbislupija-split.com/katehetski prema tekstu Damira Oršolića sa <http://www.tolisa.info>; www.vjeraidjela.com

Nastavna pomagala: ploča, kreda, kazetofon, žito, zemlja, kazetofon

Korelacija: glazbena kultura

Plan ploče:

<p>Božićni ciklus</p> <ul style="list-style-type: none">- Sv. Barbara- Sv. Lucija- Adam i Eva

Pitanja za provjeru ishoda: Što ste najvažnije zapamtili o sv. Barbari, o sv. Luciji i o Adamu i Evi?

Izvori za pripremanje nastavnika: Sveto pismo, internetske stranice: www.zupavelikamlaka.hr; hr.wikipedia.org; www.nadbislupija-split.com/katehetski prema tekstu Damira Oršolića sa <http://www.tolisa.info>; www.vjeraidjela.com, zemlja

Izvori za pripremanje učenika: žito, plastične posude u koje mogu posijati žito, tanjurići, posudica sa vodom, trakica trobojnica

II. GLOBALNA STRUKTURA SATA

1. molitveno – meditativni početak
2. stvaranje problemske situacije
3. izdvajanje i preciziranje problema
4. naznake uputa za rješavanje problema
5. pojedinačno i skupno rješavanje problema
6. sinteza
7. aktualizacija
8. molitveno – meditativni završetak

III. TIJEK VJERONAUCNOG SATA

1. Molitveno – meditativni početak: Na kazetofonu pokrećem adventsku pjesmu "Padaj s neba", dok pjesma potihom svima molimo Oče naš.

2. Stvaranje problemske situacije: *Stolovi u učionici su postavljeni za rad, u obliku slova "O"*. Razgovaram sa vjeroučenicima što im je ostalo u sjećanju u vezi adventa, došašća. Jesu li su to nekakvi običaji, sretni događaji u obitelji?

3. Izdvajanje i preciziranje problema: Postavljam vjeučenicima pitanje: Znaju li izdvojiti nekoliko svetaca iz božićnog ciklusa, došašća? Koji im je svetac iz tog razdoblja posebno drag? Znaju li nekakve zanimljivosti o tom svecu?

4. Naznake uputa za rješavanje problema: Danas ćemo progovoriti nešto malo o sv. Barbari, sv. Luciji i Badnjaku - Adamu i Evi (na ploču pišem imena svetaca, vjeroučenici ne moraju pisati u svoje bilježnice). Čitam vjeroučenicima zanimljivosti o sv. Barbari, sv. Luciji i Adamu i Evi.(prilog 1.,2.,3.) Kratko razgovaramo o pročitanom tekstu.

5. Pojedinačno i skupno rješavanje problema: Postavljam vjeroučenicima pitanje: Što mislite, što bismo mogli raditi vezano uz spomenute blagdane? *Vjeroučenici iznose svoje ideje.*

6. Sinteza: Zajedno dolazimo do zaključka da se na sv.Barbaru i sv. Luciju sije žito, što bismo i mi mogli napraviti (s tim da smo se prije dogovorili za materijale koje moraju donijeti).

7. Aktualizacija: Vjeroučenici uz moju pomoć siju žito u posudice koje su si ponijeli od kuće. U posudice stavimo malo zemlje, na zemlju žito (dok sijemo žito, na kazetofonu potihom svira adventska crkvena glazba). Posijano žito u posudicama stavimo na tanjurić i žito zalijemo vodom. Pazimo da bude uredno. Kad smo posijali i zalili žito, stavljamo posudice na prozore vjeronaučne učionice. Tokom adventa, došašća pratimo rast žita i svatko se brine o svom žitu. Kad žito poraste, oko zelenog dijela stavljamo trakicu, trobojnicu.

8. Molitveno – meditativni završetak: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu...

IV. KRITIČKI OSVRT

V. PRILOZI : Prilog 1. - Sv. Barbara
Prilog 2. - Sv. Lucija
Prilog 3. – Badnjak- Adam i Eva

SV. BARBARA (prilog 1.)

04. prosinca

Sveta Barbara († 3. stoljeće) - kršćanska svetica, djevica i mučenica, zaštitnica rudara i dobre smrti, jedna od 14 svetaca pomoćnika u nevoljama

Život

Prema legendi, bila je kćerka Dioskorusa, bogatog trgovca purpustom i plemića u gradu Nikomediji u Maloj Aziji. Plijenila je pažnju ljepotom, inteligencijom i jednostavnošću. Otac ju je htio udati za bogatog prosca. Kako je bila lijepa, čuvao ju je kao dragulj i prije nego je otišao na dulje putovanje, zatvorio ju je u toranj s dva prozora. Kad se vratio, našao je na tornju probijen treći prozor, a na pragu njemu mrski znak križa. Barbara mu je hrabro priznala, da je ona dala učiniti oboje: tri prozora, da je podsjećaju na tajnu Presvetog Trojstva, a križ, da je podsjeća na otkupljenje. Tajno je prešla na kršćanstvo, pod utjecajem đakona Valentina. Otac koji je bio tvrdi poganin, pobjesnio je od gnjeva, kada ga je htjela obratiti na kršćanstvo i htio je ubiti. Uspjela je na čudesan način pobjeći u planine i sakrivala se tamo, dok je nije odao jedan pastir. Zatočili su je i mučili, no rane su joj svaki put čudesno zacijeljivale. Osudili su je na smrt. Po nalogu suda, njen otac osobno joj je odrubio glavu. Ubrzo nakon toga, pogodila ga je munja i umro je. Zajedno s Barbarom, mučeništvo je podnijela sv. Julijana iz Nikomedije.

Uspomena na nju

Zaštitnica je rudara, dobre smrti i protiv groma i vatre. Jedna je od 14 svetaca pomoćnika u nevoljama. Njene relikvije nalaze se u crkvi sv. Vladimira u Kijevu u Ukrajini. Vrlo je popularna u Rusiji. Po njoj je nazvan grad Santa Barbara u Kaliforniji.

Nju je jako štovao mladi poljski svetac sv. Stanislav Kostka i osjetio njezin moćni zagovor u svojoj teškoj bolesti. Svetica mu se ukazala u pratnji dvaju anđela, od kojih ga je jedan i pričestio, jer njegov stanodavac, fanatični protestant, nije dopustio pristup katoličkom svećeniku u svoju kuću.

Zanimljivo je da su sv. Barbaru za vrijeme ratova zvali u pomoć artiljerci i to ne samo katolici već i protestanti, koji donekle zaziru od štovanja svetaca. Njezine uspomene nije nestalo ni u protestantskim zemljama kad je reformacija zbrisala spomen mnogih svetaca. U SAD- u postoji "Red svete Barbare", vojno društvo artiljeraca.

Običaji na njen blagdan

S blagdanom sv. Barbare povezani su i adventski običaji. Stavlja se pšenica u tanjuriće, koje proklija, zazeleni se te postaje božićni ures u kućama i crkvama. Drugdje siju pšenicu tek na blagdan sv. Lucije, devet dana kasnije. U zemljama njemačkog jezičnog područja odreže se na blagdan sv. Barbare grančica s trešnje, stavi se u vodu i na toplo pa ta grana za Božić.

SVETA LUCIJA - ZAŠTITNICA SLIJEPIH (duhovnih i tjelesnih) I SLABOVIDNIH (prilog 2.)

13. prosinca

Sveta Lucija (lat. Lux, lucis - svjetlo) rođena je 284. u Sirakuzi na Siciliji (Italija) u imućnoj obitelji. Jedan natpis iz Giovanni-katakomba u Sirakuzi jamči nam njezinu povijesnu egzistenciju. Umrla je 304. godine mučeničkom smrću, također u Sirakuzi. U to je vrijeme Crkva još uvijek bila u nemilosti rimskog cara Dioklecijana. Kako predaja kaže, dok je još bila djevojčica, otac ju je obećao nekom bogatom mladiću za ženu. On je ubrzo umro, a i majka Eutihija joj se teško razboljela. Velik dio imetka potrošile su na liječnike, ali joj nitko nije mogao pomoći. Bolest nije prestajala. Tada su Lucija i njezina majka krenule na grob svete Agate u Kataniju.

Došavši tamo, Luciji se ukazala sveta Agata i rekla joj: "Zašto tražiš moj zagovor za ozdravljenje svoje majke, kad i sama možeš isprobiti zdravlje za svoju majku. Vjera joj je tvoja pomogla. Već je ozdravila, zato što si ti svojom čistoćom u svom srcu pripremila dragi stan za Gospodina. Kao što je Krist po meni proslavio Kataniju, tako će po tebi proslaviti Sirakuzu." Lucijina majka je zaista ozdravila.

U velikoj radosti zbog majčina ozdravljenja, Lucija je odlučila svoju baštinu razdijeliti siromasima, da zauvijek ostane samo Isusova. Majka ju je savjetovala da imetak oporučno razdijeli siromasima, ali joj je Lucija odgovorila: "Tako bih siromasima dala svoje imanje samo zato što ga ne mogu ponijeti sa sobom u vječnost. Uostalom, kad nam na putu treba svjetlost, svjetiljku nosimo pred sobom, a ne za leđima. Tako i naša dobra djela trebaju svijetliti pred nama dok putujemo u vječnost." Što je naumila, to je i učinila. Sve je svoje počela dijeliti siromasima. Zato ju je njezin mladić prijavio da je kršćanka. Luciju su onda prisiljavali da žrtvuje rimskim idolima. Odbila je ponudu riječima: "Ja poznam samo jednoga Boga, stvoritelja neba i zemlje. Njemu je najdraža žrtva kad pomazemo siromahe i udovice. Sve sam svoje razdala siromasima. Preostalo mi je još jedino da i samu sebe žrtvujem Gospodinu." Kad joj je sudac zabranio dalje govoriti, hrabra je Lucija odgovorila: "Gospodinova se ne smije gušiti. Ja sam službenica Gospodina koji je rekao da će njegov Duh govoriti iz učenika kad im budu sudili." Onda joj se sudac rugao zato što je rekla da iz nje govori Božji Duh. Lucija je dalje svjedočila: "Dok čisto živim, moje je tijelo hram Duha Svetoga." Okrutni sudac joj je tada zaprijetio da će je na silu osramotiti u javnoj kući, pa da će je ostaviti Božji Duh. Na to mu je ona odgovorila: "Ako mi budeš na silu oduzeo čistoću, moja duša neće biti oskvrnjena, nego ću imati na nebu dvostruku krunu. Grijeh je samo ono što čovjek učini slobodnom voljom." Kad je sudac pokušao odvesti Luciju u kuću bludnica, nisu je mogli maknuti s mjesta. Predaja kaže da je jaram volova nije mogao pokrenuti. Kada je nije uspio osramotiti na ovaj način, naredio je da je poliju vrelin uljem i smolom pa da je zapale. No, vatra nije dolazila do nje i sudac joj je dao probosti vrat mačem. Tako je Lucija dobila odjednom dvije krune: djevičansku i mučeničku. Prije smrti uspjela je predvidjeti skorou smrt Dioklecijana kao i prestanak progona kršćana. Njeno predviđanje se vrlo brzo ostvarilo. Krajnji čin mučenja bilo je vađenje njenih očiju.

Jedna druga legenda svjedoči da je jedan mladić bio očaran ljepotom Lucijinih očiju. Lucija je tada sama sebi iskopala oči, da ih pošalje nasrtljivom mladiću kako bi ga se riješila. Mladić poganin je bio toliko ganut Lucijinom gestom da je i sam postao kršćaninom i svjedokom vjere koju je Lucija djelom pokazala. Predaja kaže da joj je Bog dao nove oči.

Stoga se Lucija prvenstveno smatra zaštitnicom slijepih i slabovidnih!

Zanimljivosti

13. prosinac se po julijanskom kalendaru povezuje sa najkraćim danom u godini i narodna tradicija je povezala ugaslu svjetlost njezinih slijepih očiju sa najdužom noći zimskog sunčevog ciklusa. Pripisivali su joj posebnu moć - sveta Lucija bi zimskom suncu vratila snagu - svjetlost da bi moglo ponovno zagrijati promrzlu zemlju iz koje bi niknuli novi plodovi.

Svetu Luciju su počeli štovati već u 5. stoljeću i vrlo brzo su je štivali u svom zapadnom kršćanskom svijetu.

Njezino ime u prijevodu s latinskoga znači "svijetla", pa se to tumači tako da ona na neki način već naviješta veliko svjetlo božićne noći.

Na slikama se Lucija često oslikava s očima na tanjuru, s bodežom te s uljanicom - svjetiljkom.

Sijanje pšenice

Jedan običaj koji se sačuvao do danas je običaj sijanja božićne pšenice kao simbola obnove života i plodnosti. Zanimljivo je da ovog običaja nema u protestantskim zajednicama i velikom dijelu Europe pa je uz Portugal i južnu Italiju on vezan još samo za hrvatsko podneblje. Do Božića pšenica lijepo naraste u posudi ispunjenoj vodom, te ukrašava božićni stol, dok tijekom božićnog vremena stoji pod borom, uz jaslice ili u kutu sobe. Da bi izgledala lijepo, pšenica se podrezuje i ovije crvenom trakom ili hrvatskom trobojnicom, a u nekim se krajevima posred pšenice u udubljenu rupu stavlja se čaša, u čašu tri svijeće koje se pale na Badnjak navečer. Nakon Božića pšenica se baca na krov kuće.

Zaštitnica

Lucija je zaštitnica ratara, slijepaca (tjelesnih i duhovnih), lađara, staklara, krojača, kovača, trgovaca, pisara i vratara.

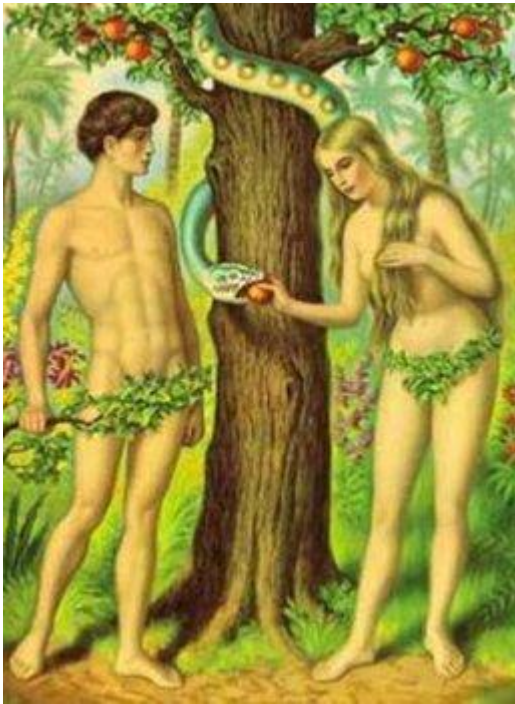
Kod nas se osobito štuje u Dubrovniku, gdje ima oltar u crkvi Svetoga Vlaha. Štovanje je vjerojatno došlo iz Venecije gdje se nalaze svetičine relikvije. U Splitu je kapela posvećena sv. Luciji u kripti katedrale - živopisan prostor koji odiše pretkršćanskim vremenima.

U Sirakuzi se nalazi glasovita stara bazilika Sv. Lucije kamo još i danas mnogi hodočaste.

Zaštitnica je Turopolja, Velike Gorice, Perude, Sirakuze, Malte, Italije (posebno štovana u sjevernom dijelu), Švedske.

BADNJAK – ADAM I EVA (prilog 3.)

24.prosinca

Na Badnjak se Crkva spominje praroditelja ljudskog roda Adama i Eve. Ova imena dolaze iz hebrejskog jezika - Adam znači zemljan, a Eva je 'ona koja daje život, majka živih', prema predanju Biblije prvi muškarac i žena koje je stvorio Bog. Crkveni oci naučavaju da su Adam i Eva bili oslobođeni grijeha Kristovim djelom spasenja koje se odnosi na sve ljude. Zato su u kalendaru svoje mjesto dobili u predvečerje Božića.

Badnjak, Badnjica ili Badnji dan je naziv dana prije Božića . "Badnjak" je također ime za drvo koje se pali na ognjištu za Badnjak. Na Badnjak se uređuje kuća za Božić, te se kiti božićno drveće. Tradicionalno se na Badnjak održava post iako ga Katolička Crkva ne smatra obveznim. Prema novijem poimanju, naslovno Badnjak je samo običan dan, koji prethodi božićnim blagdanima. Općenito u katoličkom svijetu poima se kao dan neposredne priprave i spremanja za polnoćnu misu.

Ime Badnjaka povezano je s riječju "bdjeti", budući da se na taj dan bdjelo čekajući Isusovo rođenje. Zbog samog običaja bdjenja i nekadašnje situacije bez električne struje i modernih sprava, bilo je nužno osvijetliti prostorije svijećama, koje su ujedno postale i simboli novog života i nade. Izrađivale su se posebne svijeće, tzv. voštanice, a često su se povezivale tri svijeće hrvatskom trobojnicom. Na sam su se Badnjak ukućani rano ustajali, a žene su napravile božićni objed, pospremile dom i spravile nemrsnu hranu za večeru, budući da se na Badnjak posti. Muškarci su pak hranili stoku, koja je trebala biti spokojna zbog božićnih svetkovina, a također su pripremali drva za ogrjev i nabavljali hranu koju bi domaćice potom pripravljale.

Na Badnjak na stolu su poslagani: orasi, lješnjaci, rogači, bademi, smokve, jabuke, kako u kojem kraju što uspijeva. Obično su se blagovala jela od ribe, grah i med npr. med s češnjakom, riba na razne načine, brodet s palentom, a od kolača fritule, fanjci, gibanice i badnjača (vrsta kruha). Prije Badnje večere upalila se svijeća i izmolila molitva. Jela su bila bez mesa, masti te posna.